

5. Kayumov, O. (2021). SCIENTIFIC AND THEORETICAL BASIS OF DEVELOPMENT AND INTRODUCTION OF INNOVATIVE METHODS IN INCLUSIVE EDUCATION. Scienceweb academic papers collection.

AXBOROT – KOMMUNIKATSION TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB TASVIRIY SAN'AT TA'LIMI SAMARADORLIGINI OSHIRISH METODIKASI

Maxkamova Saodat Baxtiyarovna

Nizomiy nomidagi TDPU, Tasviriy san'at kafedrası dotsent v.b.

Jabbarov Rustam Ravshanovich

Nizomiy nomidagi TDPU, Tasviriy san'at kafedrası katta o'qituvchisi

Annotasiya: *Ushbu maqolada o'quvchilarning tasviriy san'at darslari orqali badiiy ijodiy faoliyatga tayyorlashning dolzarb masalalari yoritilgan*

Kalit so'zlar: *Rang tasvir, kompozitsiya, perspektiva, bo'yoq, rang va tus, shtrix, nisbat, hajm, joylashtirish, uyg'unlik, yorug' va rang munosabatlari.*

Xozirgi kunda o'quvchi yoshlarga ta'lim – tarbiya berish, ya'ni ularni har tomonlama davlat ta'lim standartlari talablariga javob beradigan yetuk malakali mutaxassis darajasida tayyorlash mamlakatimizning dolzarb vazifalaridan biridir. Bu haqda kadrlar tayyorlash milliy dasturida shunday deyiladi; “Inson, uning har tomonlama uyg'un kamol topishi va farovonligi, shaxs manfaatlarini ro'yobga chiqarishning sharoitlarini va ta'sirchan mexanizmlarini yaratish, eskirgan tafakkur va ijtimoiy xulq-atvorning andozalarini o'zgartirish Respublikada amalga oshirilayotgan islohotlarning asosiy maqsadi va harakatlantiruvchi kuchidir. Xalqning boy intellektual merosi va umumbashariy qadriyatlar asosida, zamonaviy madaniyat, iqtisodiyot, fan, texnika va texnologiyalarning yutuqlari asosida kadrlar tayyorlashning mukammal tizimini shakllantirish O'zbekiston taraqqiyotining muhim shartidir”.

Darhaqiqat Respublikamizning “Ta'lim to'g'risida”gi Qonuni va kadrlar tayyorlash milliy dasturi asosida mamlakatimizdagi ta'lim muassasalarida har tomonlama intellektual kadrlar tayyorlash va ularga ta'lim –tarbiya berish usullarini takomillashtirishning yangi yo'llarini izlab topish hamda ulardan samarali foydalanish masalalariga juda katta e'tibor qaratilmoqda. Jumladan ta'lim jarayonida axborot kommunikatsion texnologiyalaridan foydalanish ham yaxshi samralarni berishi ko'pgina tadqiqot va amaliy ishlarida o'z tasdig'ini topib kelmoqda.

Bizga ma'lumki hozirgi kunda deyarli barcha fanlarni o'qitishda axborot kommunikatsion texnologiyalaridan keng qo'llanilib kelinmoqda. Misol uchun geografiya fanini oladigan bo'lsak o'quvchilarga dunyo mamlakatlarining go'zal tabiati, hayvonot dunyosi va u yerda yashovchi xalqlar to'g'risida ma'lumot berishda faqatgina ma'ruza va foto ko'rgazmalar bilan chegaralanib qolmay balki ular haqida turli video filmlar axborot kommunikatsion texnologiyalari orqali namoyish etib kelinmoqda, bu esa o'z navbatida ijobiy natija bermoqda. Sababi o'quvchilar o'sha namoyish etilayotgan mamlakatni jonli tasvirini ko'rish orqali chuqurroq tasavvur va bilimga ega bo'ladilar. Bu kabi misollarni boshqa fanlar kesimida ham ko'plab keltirish mumkin. Ammo biz hozir boshqa fanlarni emas balki tasviriy san'at darslarida axborot kommunikatsion texnologiyalaridan foydalanish ijobiy natija beradimi yo'qmi shuni ko'rib chiqamiz. Bizningcha tasviriy san'at darslarida axborot kommunikatsion texnologiyalaridan foydalanish albatta ijobiy natija beradi. Chunki oldin o'quvchilarga tasviriy san'at darslarida rassomlarni ayrim asarlarining faqatgina reproduksiyalarni ko'satar edik, yoki bo'lmasa yurtimiz va jahon muzeylari haqida ma'lumot bermoqchi bo'lsak ba'zi kitoblardagi foto suratlardan foydalanar edik. Ayni vaqtda esa axborot kommunikatsion texnologiyalaridan foydalanib yurtimiz va jahon muzeylari haqida va rassomlarning asarlarini asl nusxalari tasvirga olingan video roliklarini o'quvchilarga havola etib bilim darajalarini sezilarli darajada oshirishga erishmoqdamiz.

Axborot kommunikatsion texnologiyalaridan foydalanishning yana bir ahamiyatli tomoni shundak, o'quvchilarga malakali rassomlar tomonidan bajarilgan o'quv mashg'ulot “Master

klass”larni namoyish etish orqali ularga buyumlarni, tabiat manzaralarini, hayvonot dunyosini, tabiat gultoji bo‘lgan inson qiyofasini tasvirlashni va rang imkoniyatlaridan qanday foydalanish kerakligini o‘rgatish va tasviriy savodxonligini rivojlantirish mumkin.

Bizga ma’lumki umumiy o‘rta ta’lim maktablarining barcha o‘quv mashg‘ulot xonalarida oddiy yozuv taxta (doska) mavjud. Dars jarayonida bunday yozuv taxtalaridan barcha fan o‘qituvchilari keng foydalanadi, ammo tasviriy san’at fani o‘qituvchilari esa hamma vaqt ham bunday yozuv taxtasidan keng foydalana olmaydilar, sababi tasviriy san’at fanidagi mavzularning asosiy qismi rang bilan bog‘liq. O‘zingizga ma’umki sinf yozuv taxtasiga biror manzara yoki natyurmortni rang bilan tasvirlab bo‘lmaydi bunday holatda tasviriy san’at o‘qituvchilari uchun elektron doska bo‘lsa tasviriy san’at bo‘yicha ta’lim sifati samaradorligi ijobiy tomonga o‘zgarar edi.

Chunki elektron doskada chizilayotgan tasvirga rang berish imkoniyati ham mavjud. Bunda o‘quvchilar o‘qituvchi tomonidan bajarilayotgan tasvirlar va rang tanlash hamda rang berishning metodik ketmaketligini kuzatish va birga bajarish imkoniyatiga ega bo‘ladilar.

Biz yuqorida tasviriy san’at darslarida axborot kommunikatsion texnologiyalaridan foydalanishning ayrimlarini ko‘rsatib o‘tdik.

Xulosa qilib aytganda tasviriy san’at darslarining kerakli vaqtida axborot kommunikatsion texnologiyalaridan keng foydalanilsa tasviriy san’at bo‘yicha mutaxasislarni tayyorlash sifati samarali bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Saodat Makhkamova Bakhtiyarovna. (2021). QUESTIONS OF PREPARING FUTURE TEACHERS FOR ARTISTIC GAFUR ABDURAKHMANOV ANALYSIS OF WORKS OF FINE ART IN SCHOOL. *Euro-Asia Conferences*, 5(1), 13–18. Retrieved from <http://papers.euroasiaconference.com/index.php/eac/article/view/437>
2. Махкамова Саодат Бахтияровна (2021). ВОПРОСЫ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ К ХУДОЖЕСТВЕННОМУ АНАЛИЗУ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА В ШКОЛЕ. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 1 (4), 44-53.
3. Abdirasilov, S., & Maxkamova, S. (2019). Research of Structure of Fractals in a Life of Mankind and Fine Arts Products. *International Journal of Progressive Sciences and Technologies*, 17(1), 302-305. doi:<http://dx.doi.org/10.52155/ijpsat.v17.1.1309>
4. Saodat Baxtiyarovna Maxkamova (2021). BO‘LAJAK TASVIRIY SAN’AT O‘QITUVCHILARINI TASVIRIY SAN’ATDA MANZARA JANRIDAGI ASARLARINI BADIY TAHLIL QILISHGA TAYYORLASH MASALALARI. *Scientific progress*, 2 (2), 480-487.
5. Нуртаев, У. Н. Вопросы подготовки студентов к художественно-творческой деятельности / У. Н. Нуртаев, С. Б. Махкамова. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2016. — № 7 (111). — С. 687-691. — URL: <https://moluch.ru/archive/111/27068/>
6. Абдирасилов Сунатулла Файзуллаевич, Назирбекова Шахноза Ботировна, & Махкамова Саодат Бахтияровна (2016). Художественно-культурные традиции узбекского народного искусства на уроках изобразительного искусства. *Личность, семья и общество: вопросы педагогики и психологии*, (11 (68)), 32-42.
7. Kholmuratovich, M. K., Mardanaqulovich, A. S., Ravshanovich, J. R., Sharifovna, K. U., & Shodiyevna, B. O. (2020). Methodology of Improving Independent Learning Skills of Future Fine Art Teachers (On the Example of Still Life in Colorful Paintings). *International Journal of Psychosocial Rehabilitation*, 24(05).
8. Nazirbekova, S., Talipov, N., & Jabbarov, R. (2019). Described the Educational, Scientific, and Educational Institutions of the Miniature. *International Journal of Progressive Sciences and Technologies*, 15(2), 364-367. doi:<http://dx.doi.org/10.52155/ijpsat.v15.2.1192>
9. Халимов, М. К. Сравнение продуктивности учебной доски и проектора в преподавании предметов, входящих в цикл инженерной графики / М. К. Халимов, Р. Р. Жабборов, Б. Х.

- Абдуханов, А. А. Мансуров. — Текст : непосредственный // Молодой ученый. — 2018. — № 6 (192). — С. 203-205. — URL: <https://moluch.ru/archive/192/48066/>
10. Jabbarov, R., & Rasulov, M. (2021). FURTHER FORMATION OF STUDENTS' CREATIVE ABILITIES BY DRAWING LANDSCAPES IN PAINTING. *Збірник наукових праць ЛОГОΣ*. <https://doi.org/10.36074/logos-30.04.2021.v2.09>
11. Muratov, H. (2021). THE IMPORTANCE OF ORGANIZATION AND MANAGEMENT INDEPENDENT EDUCATION IN THE LEARNING PROCESS. *Збірник наукових праць ЛОГОΣ*. <https://doi.org/10.36074/logos-09.04.2021.v2.40>
12. Muratov, K. K., & Tadjieva, F. M. (2021). Issues of Improving the Technology of Organization and Management of Independent Learning Activities of Students in the Fine Arts. *International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding*, 8(11), 521-525.
13. Holmuratovich, M. K. (2019). Implementation of independent educational activities of students. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol*, 7(12).

ELEKTRON TA'LIM METODOLOGIYASI RIVOJLANTIRISHNING USULLARI

A.A. Nizametdinov

O'zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali stajyor-o'qituvchisi

H.Ahmedova

O'zbekiston Milliy universitetining Jizzax filiali talabasi

Annotatsiya: Maqolaning maqsadi o'quv materialining didaktik tuzilmasini belgilash, elektron o'quv kursining didaktik to'liqligini nazorat qilish, elektron ta'lim va elektron ta'lim doirasida ta'lim dasturini samarali amalga oshirish imkonini beruvchi yangi elektron ta'lim modelini ishlab chiqishdan iborat edi. uning ta'lim standartiga muvofiqligini tekshirish, shuningdek, o'quv materialini didaktik tuzilmasini saqlab qolgan holda bir elektron kursdan boshqasiga o'tkazish.

Kalit so'zlar: elektron ta'lim, ta'lim dasturini, didaktik, ta'limga investitsiya, ta'lim standarti, ta'limning boshqarish tizimi, learning object, ish vaqti xizmati.

Dunyoda bugungi kunda ta'lim muassasalari yuz minglab turli xil onlayn kurslarni taklif qiladi. Elektron ta'limni rivojlantirishning dastlabki bosqichida zamonaviy axborot texnologiyalari vositalaridan foydalangan holda o'quv materialini samarali taqdim etish etarli edi.

Hozirgi vaqtda kompleks, tizimli yondashuv birinchi o'ringa chiqmoqda, uning natijasi butun ta'lim jarayonini qamrab oluvchi ta'limning yagona axborot muhitini shakllantirish lozimligi aniq bulib qoldi.

Ta'limning yagona axborot muhitini shakllantirish sharoitida nafaqat butun onlayn kurslarni, balki ularning alohida qismlarini ham ta'lim jarayonining bir ishtirokchisidan boshqasiga o'tkazish imkoniyati juda muhimdir. Bunday almashinuv imkoniyati ta'lim muassasalariga yagona bilim banklarini yaratish va ulardan o'z faoliyatida imkon qadar samarali foydalanish imkonini beradi. mavjud emas.

Bugungi kunda ta'lim muassasalari yuz minglab turli xil onlayn kurslarni taklif qiladi. Elektron ta'limni rivojlantirishning dastlabki bosqichida zamonaviy axborot texnologiyalari vositalaridan foydalangan holda o'quv materialini samarali taqdim etish etarli edi. Hozirgi vaqtda kompleks, tizimli yondashuv birinchi o'ringa chiqmoqda, uning natijasi butun ta'lim jarayonini qamrab oluvchi ta'limning yagona axborot muhitini shakllantirish lozimligi aniq bulib qoldi.

Ta'limning yagona axborot muhitini shakllantirish sharoitida nafaqat butun onlayn kurslarni, balki ularning alohida qismlarini ham ta'lim jarayonining bir ishtirokchisidan boshqasiga o'tkazish imkoniyati juda muhimdir. Bunday almashinuv imkoniyati ta'lim muassasalariga yagona bilim banklarini yaratish va ulardan o'z faoliyatida imkon qadar samarali foydalanish imkonini beradi.